

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 18.2.2026
COM(2026) 82 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Meddelande om EU:s östra regioner med gräns mot Ryssland, Belarus och Ukraina

Starka regioner för ett starkt Europa

”Förra veckan kunde jag se detta med egna ögon när jag besökte de medlemsländer som gränsar till frontlinjen. För dessa länder är hotet från Ryssland mest märkbart. Och vi kan utan tvekan konstatera: Europas östra flank skyddar hela Europa.” Ursula von Leyens tal om tillståndet i unionen 2025.

När Rysslands fullskaliga anfallskrig mot Ukraina går in på sitt femte år är vår gemensamma säkerhet direkt kopplad till styrkan, motståndskraften och stabiliteten i de östra gränsregionerna som gränsar till Ryssland, Belarus och Ukraina¹². Ryssland och Belarus förorsakar många utmaningar, inklusive hybridhot, utnyttjande av migration, kränkningar av luftrum med drönare och jaktflygplan, radiofrekvensstörningar, störning och spoofing av globala system för satellitnavigering (GNSS), cyberattacker och sabotage av flygtrafik och land- och undervattensinfrastruktur, vilket framgår av återkommande skador på undervattenskablar³, utländsk informationsmanipulering och inblandning samt fientlig retorik.

Dessutom står dessa regioner inför några av EU:s mest akuta **demografiska utmaningar**, där vissa har förlorat mer än 17 % av sin befolkning under det senaste decenniet. Sammantaget minskade befolkningen i de östra gränsregionerna med i genomsnitt 2,6 % mellan 2016 och 2025, jämfört med en befolkningstillväxt på 1,2 % i EU som helhet. Låga födelsetal, en åldrande befolkning och utvandring har, i kombination med ökade säkerhetsrisker, ekonomisk nedgång och osäkerhet, påskyndat utflyttningen av unga, utbildade och kompetenta människor. Detta har förvärrat den demografiska nedgången och lett till arbetskraftsbrist, sämre offentliga finanser och indragna eller minskade samhällsviktiga tjänster. Om vi inte tar tag i problemen riskerar avfolkningen att bli långsiktig och permanent, något som minskar regionernas och medlemsstaternas förmåga att hantera kriser och säkerhetshot.

Ändå anpassar sig dessa regioner inför hoten och påtryckningarna och omvandlar strukturella sårbarheter till strategiska tillgångar, vilket blir en stark inspirationskälla för resten av Europa. De visar att innovation kan blomstra, solidaritet fördjupas och samarbete och beslutsamhet fungera som drivkrafter för framsteg och enighet – även i motgångar.

Nyckelfakta om EU:s östra gränsregioner med en landgräns mot Ryssland, Belarus och Ukraina:

- *De medlemsstater som påverkas mest har långa landgränser mot Ryssland och Belarus: Finland, Estland, Lettland, Litauen och Polen delar 3 646 km gräns med dem (25 % av EU:s totala europeiska yttre landgränser) – Finland 1 346 km, Estland 340 km, Lettland 453 km, Litauen 893 km och Polen 614 km.*

Polen, Slovakien, Ungern och Rumänien delar 1 372 km landgräns med Ukraina (10 % av EU:s totala europeiska yttre landgränser).

Nyckelfakta om EU:s gränsregioner med gräns mot Svarta havet:

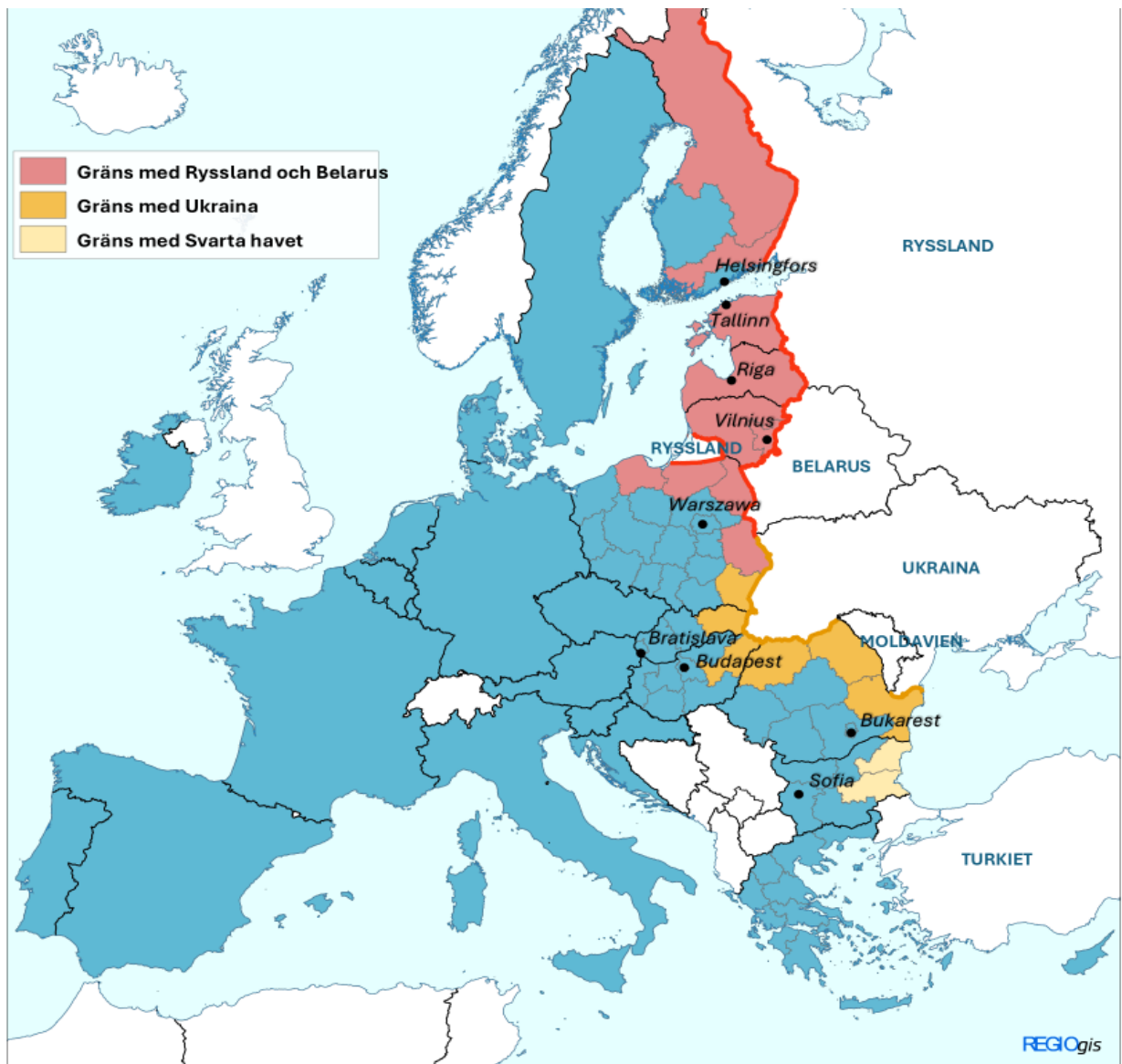
- *Rumänien och Bulgarien har tillsammans en kustlinje längs Svarta havet på över 600 km, som gränsar till det marina området i Svarta havet som också delas med Ukraina och Ryssland.*

EU:s gränser till Ryssland, Belarus och Ukraina går längs med regioner i nio medlemsstater (Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Slovakien, Ungern, Rumänien och Bulgarien).

¹² ”De östra gränsregionerna utgör inte nationella gränser utan europeiska gränser. Våra insatser i dessa regioner spelar en avgörande roll för att försvara våra gemensamma europeiska värderingar. Vår plikt är att se till att människorna i dessa regioner känner sig trygga, skyddade och har stöd i form av möjligheter till bra jobb, utbildning och tjänster av god kvalitet.” Raffaelo Fitto vid högnivåkonferensen om EU:s östra gränsregioner i Białowieża, Polen, juni 2025.

² I detta meddelande avses med de östra gränsregionerna regionerna som gränsar mot Ryssland, Belarus eller Ukraina.

³ Handlingsplanen för kabelsäkerhet, JOIN(2025) 9 final.

De regioner som påverkas mest av den försämrade säkerhetsmiljön och de ökade riskerna för konventionella militära insatser är regionerna vid den yttre gränsen mot Ryssland och Belarus (se kartan ovan som visar regioner på NUTS 2-nivå). Rysslands anfallskrig mot Ukraina och Rysslands och Belarus fientliga beteende har lett till gränsrestriktioner och stoppat gränsöverskridande verksamhet. Som en följd har gränsöverskridande handel, transporter och viktiga ekonomiska utbyten nästan helt upphört, vilket slår hårt mot lokalsamhällena och de berörda medlemsstaterna i stort. Säkerhetsläget har försämrats, och situationen är särskilt allvarlig i medlemsstater som gränsar mot Ryssland som fortsätter sin olagliga invasion av Ukraina. EU-finansierade gränsöverskridande projekt med Ryssland och Belarus har tillfälligt stoppats som en följd av de brutna förbindelserna. Den senaste tidens användning av väderballonger för att transportera smuggelcigaretter från Belarus till Litauen⁴ eller Polen visar hur kriminella organisationer anpassar sig för att fortsätta sin olagliga verksamhet.

⁴ Under 2025 upptäckte de litauiska myndigheterna 600 smuggelballonger som skjutits upp från Belarus.

Regioner som gränsar till Ukraina står också inför viktiga ekonomiska och sociala utmaningar, däribland en tillströmning av fördrivna personer, störningar i handeln, smuggling av punktskattepliktiga varor, särskilt tobaksvaror, och sämre bostadsbestånd, hälso- och sjukvård och sociala tjänster. Omdirigerad godstrafik har också ökat trycket på det regionala logistiknätverket. Sjöminor i Svarta havet har lett till högre sjöfartskostnader och störningar i det lokala fisket i angränsande EU-regioner. Solidaritetskorridorerna mellan EU och Ukraina har varit avgörande alternativ till blockerade ukrainska exportvägar i Svarta havet för att upprätthålla handelsflöden och underlätta EU-stödda investeringar i infrastruktur. Dessutom kommer det fortsatta stödet från EU och dess medlemsstater, i kombination med Ukrainas förväntade framtida anslutning, att bidra till att stabilisera och stärka EU-regionerna längs denna gräns.

De senaste analyserna visar att **medlemsstaterna vid den östra yttre gränsen har upplevt långsammare BNP-tillväxt och högre inflation** som en följd av de ekonomiska konsekvenserna av Rysslands anfallskrig. Den genomsnittliga inflationstakten mätt med det harmoniserade konsumentprisindexet i medlemsstaterna längs den östra gränsen var minst 3,7 procentenheter högre än EU-genomsnittet, medan den årliga genomsnittliga BNP-tillväxten under 2022–2023 var 1,9 procentenheter lägre än prognosen för EU⁵. Situationen har förvärrats av högre lånekostnader, färre investeringar och minskad privatkonsumtion, samtidigt som försvarsutgifterna ökat. Före kriget stod Ryssland för över 30 % av Litauens maskinexport, mer än 40 % av Lettlands livsmedellexport och cirka 50 % av Finlands virkesimport. Sedan kriget bröt ut har skärpta gränskontroller och sanktioner stört handeln, vilket slagit hårt mot de östra gränsregionernas ekonomier. Dessutom minskade antalet utländska turistnätter i de hårdast drabbade medlemsstaterna med cirka 10–35 %, medan godstrafiken på järnväg minskade med så mycket som 75–80 %. Deras högre energiintensitet och större beroende av rysk gas och olja förstärkte chocken från energi- och livsmedelspriserna, vilket drev upp inflationen till nivåer som inte setts på årtionden. Dessa effekter har också märkts i EU-medlemsstater som har kustlinje mot Svarta havet, såsom Bulgarien, med ekonomiska konsekvenser som har bidragit till generellt sett långsammare tillväxt och ökad inflation.

Samtidigt har de östra gränsregionerna viktiga tillgångar, inte bara i form av etablerade industrier, jordbruk, skogsbruk, framväxande teknikcentrum, utbildningsinstitutioner och unika naturresurser, utan också folkets motståndskraft.

Detta **meddelande** bekräftar kommissionens åtagande att stödja de östra gränsregionerna, med tanke på deras vikt och betydelse för EU:s gemensamma säkerhet och välbefinnande. I meddelandet presenteras en inledande uppsättning åtgärder som kommissionen avser att lansera för att hjälpa dessa regioner att hantera de specifika och exceptionella utmaningar de står inför. Det bygger på solida grunder: erkännandet av deras betydelse **i talet om tillståndet i unionen, inbjudan att lämna synpunkter**⁶ och det nära samarbetet med nationella förvaltningar, regioner, kommuner, allmänheten och näringslivet. Det bygger också på flera initiativ som riktar sig till dessa regioner, särskilt de inkluderande och deltagande processerna inom Interreg-programmen, samt arbete som utförts av Sammanslutningen av europeiska gränsregioner och initiativ som genomförts i samarbete med Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Världsbanksgruppen.

Under det förberedande arbetet och i inbjudan att lämna synpunkter framhöll berörda parter från dessa regioner de akuta utmaningar de står inför, och betonade behovet av riktat stöd, däribland ekonomiskt stöd, och samordnade insatser. Följaktligen krävs en omfattande uppsättning åtgärder

⁵ Europeisk ekonomisk prognos – hösten 2025.

⁶ Under perioden 7 augusti–18 september 2025 inkom 249 svar som finns tillgängliga på kommissionens portal Kom med synpunkter: [Inbjudan att lämna synpunkter](#).

på alla nivåer, från lokal till europeisk⁷⁸⁹.

Vid genomförandet av de initiativ som beskrivs i detta meddelande kommer kommissionen att vägledas av de berörda medlemsstaternas respekt för EU:s gemensamma värderingar, särskilt rättsstatsprincipen.

Pågående satsningar och stöd

Sedan anfallskriget mot Ukraina inleddes har EU gett politiskt, tekniskt och ekonomiskt stöd till de östra gränsregionerna, särskilt genom **sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken**. Stödet spelar en avgörande roll för att stärka infrastrukturen, öka den ekonomiska resiliensen, främja kompetensutveckling, stödja ekonomisk och social inkludering, säkerställa hållbart jordbruk och förbättra krisberedskapen och krishanteringen. Till exempel mobiliserades jordbruksreserven till förmån för vissa av de östra gränsregionerna.

Halvtidsöversynen av sammanhållningspolitiken¹⁰, som lanserades som en del av EU:s pågående arbete med att anpassa EU-investeringar till föränderliga behov, fastställde viktiga prioriteringar av direkt betydelse för de östra gränsregionerna: försvar och civil beredskap, konkurrenskraft, energi, bostäder till överkomlig kostnad och vattenresiliens. Deras specifika situation erkändes med riktade åtgärder, inklusive en ökning av förfinansieringen med 9,5 % och en högre medfinansieringssats på 10 % för program i dessa regioner.

*Medlemsstaterna längs den östra gränsen har i stor utsträckning utnyttjat denna flexibilitet under halvtidsöversynen, vilket framgår av de betydande anslagen till säkerhet och resiliens. **Finland** och **Estland** omprogrammerar betydande belopp för försvarsindustrin och militär rörlighet. **Letland** avsätter avsevärda resurser för försvarsinfrastruktur, militär rörlighet och skyddsrum. **Litauen** anslår delar av sitt flerfondsprogram till försvarssektorn, kritisk infrastruktur, civil beredskap och skyddsutbildning samt militär rörlighet. I **Polen** planerar de östra regionerna att mobilisera betydande investeringar som stöder civil beredskap, infrastruktur med dubbla användningsområden, försvarsrelaterad industri samt vatten- och energitrygghet. De nya investeringarna omfattar också skydd av kritisk infrastruktur, såsom sjukhus, vattenreningsverk och energigeneratorer i offentliga byggnader. Med den nyligen omfördelade finansieringen stöder **Slovakien** försvar, säkerhet och civil beredskap, medan **Ungern** och **Rumänien** investerar i militär rörlighet. **Bulgarien** omprogrammerar för att stödja strategiska sektorer, stärka sin industriella kapacitet och utveckla och tillverka försvarsteknik och teknik med dubbla användningsområden.*

Fonden för en rättvis omställning (FRO) anslår cirka 19,3 miljarder euro till de regioner som påverkats mest av omställningen till klimatneutralitet. Av detta går drygt hälften, 10,1 miljarder euro, till de nio länderna med gränser mot Ryssland, Belarus och Ukraina, vilket direkt stöder ett flertal regioner längs den östra gränsen.

Interreg-programmen förbättrar gränsöverskridande säkerhetssamarbete och utbyte av god praxis om resiliens samt kopplar samman företag och den akademiska världen för att avhjälpa kompetensbrister inom cybersäkerhet eller försvar. I början av Rysslands anfallskrig avbröt kommissionen omedelbart Interreg-programmen med Ryssland och Belarus, vilket ledde till en **omfördelning av 150 miljoner euro** till interna samarbetsprogram och **160 miljoner euro** till externa samarbetsprogram med Ukraina och Moldavien. Riktade ansökningsomgångar och särskilt

⁷ Europaparlamentets resolution om ansvarsfrihet 2023: EU:s allmänna budget – kommissionen, genomförandeorgan och Europeiska utvecklingsfonden, rekommendation 40.

⁸ [Betänkande om att stärka landsbygdsområden i EU genom sammanhållningspolitiken A10-0092/2025 | Europaparlamentet](#).

⁹ Verkställande vice ordförande Raffaello Fittos anförande vid högnivåkonferensen om EU:s östra gränsregioner i Białowieża, Polen.

¹⁰ Förordning (EU) 2025/1914, förordning (EU) 2025/1913.

stöd till presumtiva stödmottagare från dessa regioner har också genomförts. Även om berörda parter har ansett dessa åtgärder vara mycket användbara, har de inte helt uppvägt de negativa effekterna av att vissa Interreg-program har avbrutits.

Stöd har också kanaliserats via många andra instrument och program. **Fonden för återhämtning och resiliens** bidrar till att stärka försvarskapaciteten, bygga upp konnektivitetsinfrastruktur, skapa sysselsättningsmöjligheter och underlätta ekonomisk omställning längs EU:s östra gräns. De berörda medlemsstaternas återhämtnings- och resiliensplaner har anslagit uppskattningsvis 14,5 miljarder euro till investeringar på dessa områden. Investeringarna åtföljs av relevanta reformer som bidrar till ökad ekonomisk tillväxt.

Ytterligare 170 miljoner euro från **instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik** hjälper medlemsstater med gränser mot Ryssland och Belarus att förbättra övervakningssystemen, telekommunikationerna och drönbekämpningsförmågan. Som ett komplement till dessa insatser tillhandahåller **EU:s rymdprogram och program för säker konnektivitet** säkra och resilienta rymdbaserade tjänster som kan fungera effektivt i både normala och försämrade miljöer. Genom avancerad satellitanslutning, avancerade Galileo-tjänster som stöder exakt positionering, navigering och tidssynkronisering samt jordobservationskapacitet säkerställer EU kontinuerliga och precisa operationer som ökar självständigheten och situationsmedvetenheten och samtidigt tillhandahåller värdefulla data för lokala och regionala behov.

Den gemensamma jordbrukspolitiken har gett stöd till jord- och skogsbruk, livsmedelsproduktion och samhällen, vilket har upprätthållit jordbruksinkomsterna, främjat hållbara metoder och stärkt landsbygdsutvecklingen i dessa utpräglade landsbygdsregioner. **Leader** och europeiska innovationspartnerskap uppmuntrar innovation nerifrån och upp, vilket förbättrar produktiviteten och leveranskedjorna. För att mildra krigets negativa effekter på fiskeri-, vattenbruks- och bearbetningssektorn infördes även specifika finanskrisrelaterade stödåtgärder inom ramen för **Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden**.

Horisont Europa finansierar forskning på en rad områden, däribland energi, transport, agroekologi, vattenresiliens, livsmedelssystem och bioekonomin, och bidrar samtidigt till att stärka regionala innovationsekosystem.

Instrumentet för tekniskt stöd och initiativet för eftersatta regioner (Catching-up Regions Initiative) ger ytterligare stöd till administrativ kapacitetsuppbyggnad och åtgärder mot flaskhalsar för tillväxt.

Den digitala omställningen i dessa regioner har fått stöd genom **Europeiska nätverket för bredbandskompetens** som tillhandahåller tekniskt stöd och delar bästa metoder för att stärka den digitala infrastrukturen och överbrygga den digitala klyftan. **Europeiska digitala innovationsknutpunkter** bidrar också till att stärka EU:s östra flank och stödja Ukraina.

I samarbete med Europeiska utrikestjänsten stärker kommissionen också resiliensen mot **desinformation**. Genom den nyligen antagna **europeiska demokratiskölden**¹¹ intensifierar EU insatserna för att öka kapacitetsuppbyggnaden och stödja samordnade åtgärder i syfte att motverka utländsk informationsmanipulering och inblandning samt desinformationskampanjer. Arbetet kommer att underlättas av det nya **europeiska centrumet för demokratisk resiliens**.

Dessutom främjar det **europeiska observatoriet för digitala medier** (Edmo) och dess nationella och regionala nav faktagranskning och mediekompetens längs den östra gränsen. Ett nytt Edmo-nav – Fighting Against Conspiracy and Trolls (FACT) – har inrättats för att stödja Ukraina och Moldavien jämte de medlemsstater som är mest utsatta för rysk informationsmanipulering.

¹¹ JOIN(2025) 791 final.

Erasmus+ och Kreativa Europa utvecklar projekt för digital kompetens, samhällsengagemang och kulturellt samarbete.

Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) – Transport har mobiliserat **9,1 miljarder euro för att stödja de östra gränsregionerna** genom strategiska investeringar i konnektivitet och säkerhet. Detta inkluderar snabbare gränsöverskridande förbindelser inom det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) längs korridoren Östersjön–Svarta havet–Egeiska havet och korridoren Nordsjön–Östersjön, inklusive 800 miljoner euro för infrastruktur med dubbla användningsområden. Investeringar i Finland och Baltikum stöder också utvecklingen av det europeiska standardmätinstrumentet för att förbättra militär rörlighet och stärka den ekonomiska integrationen. Medan förbindelserna med Ryssland och Vitryssland har nedgraderats, har EU stärkt konnektiviteten i och integrationen av de östra gränsregionerna inom Europa samt förbättrat den gränsöverskridande konnektiviteten med Ukraina och Moldavien med 1,36 miljarder euro som tillhandahållits regioner som gränsar till dessa kandidatländer.

Som en del av det ovannämnda stödet har sammanhållningspolitiska program, i kombination med FSE – Transport, också bidragit till **EU:s initiativ om solidaritetskorridorer**, en livlina för Ukrainas ekonomi, genom att stödja viktig infrastruktur i EU:s medlemsstater med nästan 2 miljarder euro för att stärka gränsöverskridande väg- och järnvägsförbindelser, inklusive Donaus framkomlighet och ökad kapacitet vid viktiga gränsövergångar och hamnar som Constanța. Dessutom utgör korridoren mellan Östersjön, Svarta havet och Egeiska havet en strategisk förlängning av TEN-T mot Ukraina och Moldavien, vilket stöder deras gradvisa integration i unionens transport- och logistiksystem.

Inom energiområdet har **FSE** stött medlemsstater vid den östra gränsen med 3 miljarder euro¹² sedan 2014. Genom stöd till 57 projekt av gemensamt intresse har FSE bidragit till att avsevärt förbättra konnektiviteten i de östra gränsregionerna.

Programmet **EU för hälsa** stöder de östra gränsregionernas resiliens, bland annat genom att förbättra hälso- och sjukvården för fördrivna ukrainare och främja beredskapen vid hälsokriser samt hanteringen av gränsöverskridande hot.

Unionens civilskyddsmekanism, särskilt genom **centrumet för samordning av katastrofberedskap**, stöder och kompletterar medlemsstaternas insatser genom hela katastrofriskhanteringscykeln (förebyggande, beredskap och insatser) i händelse av både naturkatastrofer och kriser orsakade av människor.

Ökat stöd till de östra gränsregionerna

Dessa insatser har lagt en viktig grund, men allt eftersom situationen utvecklas är **fortsatta och kraftfullare åtgärder** fortfarande avgörande för att säkerställa stabilitet och välbefinnande i våra östra gränsregioner.

Ytterligare insatser krävs på fem viktiga områden: i) **säkerhet och försvar**, ii) säkerställda **investeringar**, iii) utnyttjande av **lokala styrkor**, iv) förbättrad **konnektivitet** och v) fokus på **människor**, eftersom varje regions motståndskraft ligger i dess samhällens styrka.

¹² Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Slovakien, Ungern, Rumänien och Bulgarien.

1. Säkerhet och resiliens – att skydda, avskräcka och skapa förtroende

Det växande antalet fientliga incidenter inom EU:s territorium visar att **hybridhot och säkerhetsbrister** kvarstår. Det ökande antalet incidenter som påverkar kritisk infrastruktur, inklusive skadlig störning som påverkar globala system för satellitnavigering och radiospektrum, understryker behovet av att skydda och snabbt reparera kritisk infrastruktur och samtidigt tillämpa resilienskrav när ny infrastruktur utformas. I detta avseende fastställer det gemensamma meddelandet *Färdplan för försvarsberedskap 2030 – för att bevara freden*¹³ tydliga mål och delmål för att uppnå försvarsberedskap senast 2030 i enlighet med vitboken om det europeiska försvarets framtid.

Två av dess flaggskeppsinitiativ – **initiativen för bevakning av östra flanken och ett europeiskt drönarförsvaret** – har som mål att integrera luftförsvaret, drönarbekämpningssystem, mark- och sjösäkerhetsåtgärder samt situationsmedvetenhet för att bygga en heltäckande europeisk gränsförsvarskapacitet som kombinerar civila och militära verktyg i nära samarbete med Nato. Bevakningen av den östra flanken kommer att omfatta realtidsövervakning av rymden för att upptäcka fientliga styrkors rörelser samt ett initiativ för ett europeiskt drönarförsvaret och ett europeiskt luftförsvaret för att skydda Europas luftrum, vilket direkt gynnar säkerheten i de östra gränsregionerna och hela unionen.

Dessutom tar **handlingsplanen för drönarsäkerhet och drönarbekämpning** upp de hot som drönare – luftburna drönare (inklusive ballonger), marina ytdrönare, undervattens- eller landbaserade drönare – utgör och som innebär betydande utmaningar för skyddet av yttre gränser, kritisk infrastruktur och offentliga platser. Syftet är att stärka den framtida kapaciteten för brottsbekämpning, specialiserad utbildning för att bekämpa drönarincidenter, en plattform för drönarincidenter samt sammanslagning och gemensamt utnyttjande av resurser. Handlingsplanen omfattar också ett flertal finansieringsmöjligheter för drönarkapacitet och drönarbekämpande kapacitet med särskilt fokus på försvarsberedskap.

Genom instrumentet **säkerhetsaktion för Europa (Safe)** har 150 miljarder euro i lån gjorts tillgängliga för intresserade medlemsstater. Hittills har 19 medlemsstater anmält intresse och lämnat in tillhörande investeringsplaner. Detta inkluderar alla nio medlemsstaterna längs EU:s östra gräns som preliminärt har tilldelats mer än 65 % av det totala beloppet. Med tanke på de östra gränsregionernas betydelse för EU:s säkerhet bör de prioriteras i utvecklingen av ett resiliert

¹³ JOIN (2025) 27 final.

regionalt försvarsindustriellt ekosystem, som kan öka produktion och kapacitet som svar på förändrade säkerhetsbehov.

Det föreslagna **paketet för militär rörlighet**¹⁴ kommer att förbättra transportinfrastrukturen med dubbla användningsområden och effektivisera reglerna för transport av militär utrustning och gränsövergångsförfaranden i hela Europa. Åtgärderna skulle innebära att militärt stöd snabbare kan transporteras till unionens östra gränsregioner och vidare. Insatserna kommer att förbättra resiliensen och konnektiviteten i de östra gränsregionerna, vilket stärker Europas säkerhet och försvar. Tillsammans med EU:s medlemsstater kommer kritiska flaskhalsar ("hotspots"), för vilka kortsiktiga investeringar prioriteras, att identifieras längs EU:s korridorer för militär rörlighet. I den fleråriga budgetramen 2028–2034¹⁵ föreslog kommissionen en tiofaldig ökning av delen för militär rörlighet inom FSE till stöd för investeringar i transportinfrastruktur med dubbla användningsområden och digital infrastruktur för militär transport.

Dessutom har den föreslagna finansieringen för **migration, gränsförvaltning och inre säkerhet** tredubblats som en del av den fleråriga budgetramen 2028–2034. Denna ökning speglar de unika utmaningar som medlemsstaterna med gränser mot Ryssland och Belarus står inför när det gäller att hantera migrationsströmmar och säkra EU:s yttre gränser.

Mot bakgrund av den eskalerande hotbilden finns det dessutom ett behov av en omfattande plan för att förebygga och motverka intensifieringen av rysk **hybridkrigföring** mot EU på land, i luften, till sjöss och digitalt. Alla dessa mål och säkerhetsaspekter är lika viktiga i Östersjö- och Svartahavsregionerna med tanke på att ekonomiskt välstånd och säkerhet är djupt sammanflätade, något som framhävs i den nya strategin för en stabil och säker Svartahavsregion¹⁶. Östersjöregionen är ett strategiskt och avgörande område för EU:s säkerhet och försvar. Den utgör en väsentlig del av Natos kollektiva försvarsstruktur och är en kritisk sjöfarts-, energi- och infrastrukturkorridor. Östersjöregionen är fortfarande särskilt utsatt för Rysslands hybridkrigföring, vilket kräver ökad resiliens och samordnade EU-insatser.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Stödja medlemsstaterna vid utvecklingen av **bevakningen av den östra flanken, initiativet för ett europeiskt drönarförsvar, den europeiska luftförsvarsskölden och den europeiska rymdförsvarsskölden** som direkt gynnar säkerheten i de östra gränsregionerna, i syfte att uppnå de ambitiösa delmålen som fastställs i färdplanen för försvarsberedskap.
- Utarbeta en handlingsplan för att förhindra och motverka upptrappningen av Rysslands **hybridkrigföring** mot EU på mark-, luft- och sjöarenorna och den digitala arenan, inbegripet användningen av finansieringsprogrammen på respektive område.
- Fokusera på förbättrad **militär rörlighet** i EU, inbegripet i de östra gränsregionerna, genom att stödja utvecklingen av infrastruktur med dubbla användningsområden.
- Utvärdera möjligheten av högre stöd- och förfinansieringsnivåer från EU för de östra gränsregionerna för ändamål som rör militär rörlighet.
- I nära samarbete med medlemsstaterna fastställa **riktade kortsiktiga investeringar** ("hotspots") som medlemsstaterna ska prioritera längs EU:s militära rörlighetskorridorer av avgörande betydelse vid de östra yttre gränserna och i de östra gränsregionerna.
- I nära samarbete med medlemsstaterna säkerställa en effektiv användning av den ökade finansieringen för **migration, samordnade tullkontroller, gränsförvaltning och inre säkerhet**, med särskilt fokus på medlemsstater som står inför unika säkerhetsutmaningar, och bedöma om den ökade finansieringen på ett lämpligt sätt tillgodoser de specifika behoven i de östra gränsregionerna.

¹⁴ JOIN (2025) 846 final.

¹⁵ COM (2025) 547 final.

¹⁶ JOIN (2025) 135 final.

- Stärka krisberedskapen i de östra gränsregionerna för att skydda människor, ekonomier och industrier och säkerställa resiliensen och funktionaliteten hos kritisk infrastruktur, försvarsinfrastruktur och infrastruktur med dubbla användningsområden, inklusive inom hälso- och sjukvårdssystem, i linje med **EU:s strategi för en beredskapsunion**¹⁷. Resiliensaspekter bör integreras och genomföras i alla EU:s initiativ för östra gränsregioner, med tillämpning av principen om ”inbyggd beredskap”.
- Öka insatserna tillsammans med medlemsstaterna för att bekämpa olaglig import av tobaks- och tobaksrelaterade produkter från tredje länder.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Hjälpa gränsöverskridande områden att bilda **resilienskluster** som kan slå samman resurser, dela bästa praxis och samarbeta kring katastrofberedskap, krishantering och långsiktig resiliens.
- Stå redo att bistå de hårdast drabbade östra gränsregionerna med beredskaps- och insatskapacitet genom unionens civilskyddsmekanism, inklusive rescEU.
- Uppmuntra de östra gränsregionerna att investera i utbyggnad av marknavigeringsinfrastruktur för att stärka resiliensen mot störningar och utbyggnad av fiberoptiska nät för att ansluta sig till EU-omfattande tjänster, kritisk infrastruktur och företag i regionen.
- Uppmana medlemsstaterna att använda kapacitet, inklusive EU-finansierad sådan, för att förebygga och motverka hybridhot, inbegripet det europeiska kompetenscentrumet för motverkande av hybridhot, som integrerar resultaten från det EU-finansierade nätverket EU-Hybnet.
- Underlätta utvecklingen av strategiska nav för utökade regionala rymdtjänster i de östra gränsregionerna genom unionens investeringar i EU:s Iris²-system.
- Stå redo att stärka **säker uppkoppling genom Iris²**, inklusive förstärkning av dess arktiska täckning, och att påskynda den **statliga jordobservationstjänsten** för att säkerställa rymdbaserade geounderrättelser, inklusive särskild europeisk kapacitet och sammanslagning och delning av nationell kapacitet.
- Stå redo att stödja inrättandet av EU:s centrum för sjöfartsskydd i Svarta havet, i syfte att stärka regionens säkerhet och resiliens på kort och lång sikt.

2. Tillväxt och regionalt välstånd – främja tillgång till finansiering, innovation, teknik och små och medelstora företags utveckling

EU:s östra gränsregioner står inför växande ekonomiska påtryckningar utöver befintliga utmaningar i samband med den ekonomiska utvecklingen¹⁸. De måste hantera avsevärt minskade gränsöverskridande handels- och turismflöden, störda leveranskedjor och minskat investerarförtroende. Dessutom står de inför ett starkare tryck att anslå mer resurser till säkerhet och försvar än andra delar av Europa. Företagen uppfattar dessa regioner som högriskregioner, vilket gör det **dyrare att låna och investera**. Många samhällen har också ansträngd ekonomi, något som gör det svårare att investera i utvecklingsprojekt och till och med att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster. Som framgick av begäran att lämna synpunkter är **tillgång till finansiering** en av de mest akuta utmaningarna.

Trots dessa utmaningar har de östra gränsregionerna en stor tillväxtpotential. Som grindvakter vid EU:s östra gräns kan de hysa kritisk **logistisk infrastruktur och försvarsinfrastruktur**, samtidigt som de utnyttjar **naturresurser och kvalificerad arbetskraft**. Genom att fokusera på **försvarsteknik och innovation kan förnybar energi och bioekonomin** attrahera riktade investeringar, medan **turism, kulturella och kreativa näringar och näringslivet** kan bidra till

¹⁷ JOIN(2025) 130 final.

¹⁸ BNP per capita i de östra gränsregionerna är 12–21 % lägre än i resten av samma land (exklusive huvudstadsregionen).

att omvandla och diversifiera lokala ekonomier. Rättsstatsprincipen och styrning av hög kvalitet är förutsättningar för att frigöra denna potential och säkerställa hållbar tillväxt.

Det föränderliga säkerhetslandskapet har skapat nya möjligheter för till exempel **investeringar i varor med dubbla användningsområden**. Branscher med fokus på cybersäkerhet, övervakningsteknik, energisäkerhet och transportinfrastruktur ses i allt högre grad som strategiska sektorer för regional utveckling¹⁹.

Särskilt **drönarindustrin** kan spela en nyckelroll i denna tillväxt, med tillämpningar inom gränsövervakning, sök- och räddningsinsatser och miljöövervakning. Dessutom kan utvecklingen av drönarbekämpningsteknik skapa nya möjligheter för innovation och entreprenörskap.

*Tack vare EU:s sammanhållningspolitiska stöd finns det många inspirerande exempel i de östra gränsregionerna. Den toppmoderna NEO-fabriken i **Narva** (Estland), med stöd av 14,5 miljoner euro från FRO, har börjat producera permanentmagneter som är avgörande för Europas nettonollindustri och strategiska autonomi.*

*Ett tidigare köpcentrum, byggt för ryska turister i **Imatra** i Södra Karelen i Finland, omvandlas till en tillverkningsanläggning för högteknologisk grön teknik, med stöd av 2 miljoner euro från FRO.*

***Līvāni** i Latgale-regionen i Lettland har utvecklats till en fiberoptisk dal, med flera högteknologiska företag verksamma inom sektorn.*

*Ett starkt försvarskluster håller på att växa fram i **Šalčininkai** i Litauen, med ett lån på 540 miljoner euro från EIB-gruppen.*

***Det gränsöverskridande Interreg-projektet för Litauen och Polen** stärker det politiska och offentliga samarbetet för att förbättra beredskapen för nödsituationer och krigssituationer.*

*Med 10 miljoner euro från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) kommer **Podkarpackie** i Polen att stödja skapandet av "Drone Valley" – landets första kompetenscentrum för drönare med dubbla användningsområden.*

*Innovationscentrumet i **Košice** i östra Slovakien, som utvecklats med 8,2 miljoner euro i finansiering från Eruf, bidrar till hela regionens innovationspotential.*

*I **Szeged** hjälpte 26 miljoner euro från Sammanhållningsfonden till att omvandla stadens värmenät från gas till geotermisk energi, vilket visar den geotermiska energins potential, även i regionen som gränsar till Ukraina.*

¹⁹ Till exempel föreslår pilotprojektet ResilEast ett regionalt utvecklingsinitiativ som syftar till att stärka resiliensen, säkerheten och den ekonomiska vitaliteten i EU:s östra gränsregioner genom en integrerad strategi som kombinerar energiinfrastruktur, försvarsberedskap och hållbar ekonomisk tillväxt. Det är tänkt som ett pilotprojekt för det bredare RESIL EU-konceptet, där Europas gränsregioner agerar som pionjärer i att bygga nya källor till tillväxt och konkurrenskraft över hela kontinenten.

I Iași i Rumänien kommer byggandet av forskningscentrumet INOVA a+, med stöd av 75 miljoner euro från Eruf, att stärka forskningen, produktionskapaciteten och försörjningstryggheten för kritiska läkemedel, vacciner och antibiotika.

I Kazanlak i Bulgarien används 43 miljoner euro från FRO för att med hjälp av den högkvalificerade arbetskraften runt Stara Zagora diversifiera ekonomin bort från kol och utveckla ett kompetenscentrum för försvarsforskning och utveckling som banar väg för ett regionalt nav som betjänar både försvarsmarknaderna och de civila marknaderna.

Närmare samarbete mellan den **akademiska världen, näringslivet och det civila samhället** är nödvändigt för att maximera denna potential. Regionala aktörer bör samarbeta för att utforma **strategier för smart specialisering** som kombinerar deras unika konkurrensfördelar med nya framväxande områden inom bioekonomi, hållbart jordbruk, digital teknik och ekoturism, samtidigt som de utnyttjar partnerskap med anordnare av yrkesutbildning.

Utbildningsinstitut har stor potential som drivkrafter för innovation och viktiga motorer för regional ekonomisk tillväxt. År 2025 undertecknade Rigas tekniska universitet (RTU, Lettland), Tallinns tekniska universitet (TalTech, Estland) och Kaunas tekniska universitet (KTU, Litauen) ett samförståndsavtal som ska främja strategiskt samarbete inom försvars- och säkerhetsforskning och innovation i syfte att samla expertis för att gemensamt delta i stora internationella FoU-initiativ och stärka banden med näringslivet.

I Finland sammanför Savilahti-ekosystemet Kuopio universitetssjukhus, Östra Finlands universitet, yrkeshögskolan Savonia, Savolax yrkesinstitut, flera forskningsinstitut, KPY Novapolis företagspark och mer än 200 företag. Tillsammans erbjuder de en plattform för tillväxt, utveckling, experiment och innovation.

Genom den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) kommer Rumänien att finansiera investeringar på 77 miljoner euro i teknikuppgraderingar i anläggningar för utsläppshandelssystem inom sektorn för ren och resurseffektiv teknik, särskilt för omvandlingen av de befintliga stålverken i Galați.

Som en del av paketet om den fleråriga budgetramen 2028–2034 kommer de **nationella och regionala partnerskapsplanerna**²⁰ att ge omfattande och integrerat stöd till medlemsstater och regioner som står inför den dubbla utmaningen att öka säkerheten samtidigt som de stödjer sina ekonomier och invånare. I de inlämnade nationella och regionala partnerskapsplanerna visar medlemsstaterna hur de bidrar till att minska ekonomiska, sociala och territoriella skillnader, bland annat genom att fokusera på de specifika behov och utmaningar som deras östra gränsområden står inför, särskilt inom områdena säkerhet, gränsförvaltning och ekonomisk utveckling²¹. Dessutom behöver de tilldela territoriella koder som gör det möjligt att spåra investeringar i dessa regioner.

Kommissionen kommer att prioritera investeringar i de östra gränsregionerna genom att göra följande:

- Inrätta **EastInvest**-faciliteten, en särskild finansieringsplattform för de östra gränsregionerna som sammanför EIB-gruppen, internationella finansinstitut och ett flertal nationella och regionala investeringsbanker i de berörda medlemsstaterna. Faciliteten ska tillgodose de konstaterade investeringsbehoven i regionernas utvecklingsstrategier genom riktat lånestöd

²⁰ [COM\(2025\) 565 final/2](#).

²¹ Artikel 22 i förslaget om NRP-plan, COM(2025) 565 final.

från de deltagande institutionerna, inbegripet **EIB-gruppen, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Nordiska investeringsbanken (NIB) och Europarådets utvecklingsbank (CEB)**, som skulle kunna erbjuda förmånligare villkor, till exempel om de kombineras med sammanhållningspolitikens finansieringsinstrument. Inrättandet av en särskild plattform kommer att möjliggöra bättre samordning mellan berörda investerare och säkerställa hög komplementaritet och synergier mellan deras insatser i de drabbade östra gränsregionerna, samtidigt som de inblandade aktörernas mandat och komparativa fördelar respekteras. För detta ändamål kommer EIB-gruppen, EBRD, CEB och NIB att bidra med minst 28 miljarder euro under 2026–2027 i privata och offentliga investeringar i de berörda medlemsstaterna, vilket i sin tur kommer att mobilisera ytterligare privat finansiering. EastInvest-faciliteten kommer också att samordna utlåning och rådgivningsstöd, också till lokala myndigheter, i de östra gränsregionerna.

- Bedöma – som en del av översynen av den **allmänna gruppundantagsförordningen** under 2026 – huruvida ändringar av reglerna för statligt stöd krävs för att hantera de specifika utmaningarna i de östra gränsregionerna.
- Undersöka behovet av att efter 2027 bibehålla den befintliga flexibiliteten för STEP-teknik som är avgörande för resiliensuppbyggnad inom ramen för riktlinjerna för regionalstöd.
- Granska hur de östra gränsregionerna bäst kan dra nytta av de möjligheter som den framtida **Europeiska konkurrenskraftsfonden**²² erbjuder, i syfte att föra innovation och industriell omvandling närmare dessa regioner, särskilt inom jordbruket, bioekonomin, försvarsindustrin och resiliensen i försörjningskedjan.
- Erbjuder riktat **rådgivningsstöd** till offentliga och privata enheter i östra gränsregioner – inklusive nationella, regionala och lokala myndigheter – för att underlätta tillgången till finansiering och stödja utarbetandet av en lista över planerade investeringsprojekt inom ramen för den framtida Europeiska konkurrenskraftsfonden, och med utgångspunkt i InvestEU:s rådgivningscentrum.
- Samarbeta med medlemsstaterna inom ramen för den nuvarande fleråriga budgetramen för att inrätta förenklade former av ersättning (såsom kuponger eller andra former av förenklade kostnadsalternativ) **för att underlätta tillgången till finansiering för mikro- och småföretag** i de östra gränsregionerna samt undersöka ytterligare förenklingsåtgärder för dessa regioner inom ramen för genomförandedialogerna.
- Främja **skapandet av kluster i de östra gränsregionerna**, bland annat genom den europeiska plattformen för klustersamarbete²³, för att främja lokala innovationsekosystem, samarbete mellan små och medelstora företag och tillgång till EU-finansieringsmöjligheter.
- Utöka samarbetet med Världsbanksgruppen inom ramen för **initiativet för eftersatta regioner** i Baltikum för att förse kommunerna med expertis och hjälpa till att utveckla projekt för **företagsbevarande och expansion, humankapital** samt kapacitetsuppbyggnad, i nära samarbete med lokala intressenter. Detta riktade stöd kommer att utvidgas till de hårdast drabbade östra gränsregionerna i **Polen och Finland** för att stödja ekonomisk diversifiering, utökat marknadstillträde för lokala företag, kompetensutveckling och utländska direktinvesteringar.
- Säkerställa att de östra gränsregionernas problem med och behov av investeringar och reformer integreras i referenspolitiska ramar för framtida nationella och regionala partnerskapsplaner inom ramen för den nya fleråriga budgetramen. Dessutom kommer kommissionen, när den utarbetar **vägledningen om principen om att inte orsaka betydande skada** för nästa fleråriga budgetram, att ta hänsyn till territoriella särdrag och utmaningar i de östra gränsregionerna och säkerställa att principen tillämpas proportionerligt. Med tanke på de ökade säkerhetsriskerna i de östra gränsregionerna, inklusive den ökade risken för konventionella militära hot, kommer

²² [COM\(2025\) 555 final](#).

²³ <https://www.clustercollaboration.eu/>.

vägledningen dessutom att specificera omfattningen av undantagen för säkerhet och försvar, särskilt när det gäller projekt med dubbla användningsområden och projekt med en civil beredskapsdimension.

Dessutom uppmanar kommissionen medlemsstaterna att göra följande:

- Använda **finansiella instrument** inom ramen för sina sammanhållningspolitiska anslag för att skapa mer gynnsamma utlåningsvillkor i de östra gränsregionerna och bidra till att minska risken vid privat finansiering.
- Säkerställa att utmaningarna och möjligheterna i de östra gränsregionerna beaktas ordentligt vid utarbetandet av framtida **nationella och regionala partnerskapsplaner**.
- Öka incitamenten för näringsverksamhet i dessa regioner, såsom **riktade skatteåtgärder** och stödförenliga subventioner för redan etablerade företag eller för att stimulera nya investeringar i de östra gränsregionerna.
- Undersöka de potentiella fördelarna med att inrätta nya **särskilda ekonomiska zoner** i de östra gränsregionerna och utöka listan över anläggningar som omfattas av reglerna för statligt stöd.

3. Utnyttja lokala styrkor – bioekonomi, energi, miljö, jordbruk och kompetens

De östra gränsregionerna har gott om outnyttjade **naturresurser**, inklusive trä, biomassa och sällsynta jordartsmetaller, vilket erbjuder betydande tillväxtpotential för biobaserade industrier, utveckling av förnybar energi samt gruv- och bearbetningssektorerna.

Genom att använda de för närvarande outnyttjade resurserna på ett hållbart sätt har **skogssektorn** förutsättningar att utveckla konkurrenskraftiga marknadsbaserade värdekedjor för avskiljning av koldioxid eller innovativa biobaserade material (t.ex. biobaserade plaster och polymerer, fiberbaserade förpackningar, biobaserade textilier, biobaserade kemikalier och biobaserade byggprodukter). Dessa lösningar kan minska utsläppen, främja innovation, skapa gröna arbetstillfällen och blåsa nytt liv i landsbygdsområden.

Finland är, med omfattande reserver av **litium, kobolt och nickel**, redan en nyckelaktör i EU:s strävan att säkra tillgången på råvaror till batterier och förnybar energiteknik. Med en anläggning för **permanentmagneter** kan Estland också bidra avsevärt till EU:s mål för kritiska råvaror. Polen, en stor producent av **koppar** och **med potential för bearbetning av sällsynta jordartsmetaller**, utökar sin prospektering av **litium**, medan Rumänien har lovande magnesium- och kopparfyndigheter. **Stål** står för mer än hälften av industriproduktionen i Slovakiens östra region, utöver en mängd andra mineraler, såsom antimon, guld, silver, uran, molybden och magnesit. Ovannämnda medlemsstater har också ett växande fokus på **hållbara gruvdriftsmetoder** och positionerar sig som miljömedvetna leverantörer av viktiga material.

Att upprätthålla potentialen för **jordbruks-, fiske- och vattenbruksproduktion** längs den östra gränsen och säkerställa dess kontinuitet genom **generationsskifte** och ytterligare stöd till landsbygdsområden är avgörande för dessa regioners livskraft. Att säkra skogs- och jordbruksproduktionen bidrar också till livsmedelssäkerheten och säkerställer **en stabil råvaruförsörjning för företag** i området. För att utveckla dessa initiativ kan jordbrukare i de östra gränsregionerna få **ökat kopplat inkomststöd**²⁴.

Miljömässig hållbarhet i EU:s gränsregioner kan förbättras genom gemensamma insatser för att skydda naturresurser och främja cirkulära ekonomier, vilket säkerställer långsiktig resiliens och

²⁴ Enligt förslaget till den fleråriga budgetramen inom den gemensamma jordbrukspolitiken har medlemsstaterna möjlighet att öka sina anslag till kopplat inkomststöd, vanligtvis begränsat till 20 % av unionens bidrag till specifika insatser, med upp till 5 %, förutsatt att detta ytterligare finansiella anslag riktas mot specifika prioriteringar, särskilt för jordbrukare i de östra gränsregionerna.

ekologisk balans i olika landskap. Investeringar i effektiva och cirkulära vattensystem och modern avloppsrening kan också stödja industri och jordbruk och öka driftskontinuiteten i kristider.

Att **stärka energisystemen** och frigöra potentialen för **förnybar energi** i de östra gränsregionerna är ett avgörande inslag i Europas energitrygghet. Avsaknaden av ett robust elnät i många av de östra gränsregionerna minskar energitryggheten och bromsar den industriella utvecklingen. Det krävs strategiska nätinvesteringar i de östra gränsregionerna i till exempel Baltikum och Finland för att säkerställa att projekt för förnybar energi kan integreras fullt ut i elnätet. Efter synkroniseringen av de baltiska ländernas elsystem med det europeiska elnätet krävs ytterligare arbete för att **fullt ut integrera dem i EU:s elmarknad**. Det omfattar bland annat stärkt resiliens, uppgraderad befintlig infrastruktur, flexibla elnät och förbättrad konnektivitet med grannländerna. Dessutom är ytterligare **gaslagring, reversibelt flöde, uppgraderingar av nät och infrastruktur, sammanlänknings- och integrationen av förnybara energikällor** nödvändiga för att säkerställa resiliens mot energistörningar och hybridhot. Snabbare utbyggnad av förnybara energikällor genom effektiviserade och påskyndade tillståndprocesser kan utnyttja den enorma potentialen i de östra gränsregionerna²⁵. Den lokala energiresiliensen kan också förbättras genom **utökade energisamhällen**. Dessa samhällen kan samla lokala resurser för att producera förnybar energi, vilket minskar beroendet av externa källor, samt bygga mikronät och energilagringssystem som ger reservkraft vid störningar.

De östra gränsregionerna utgör också en stor potential för tillgång till **biomassa** för EU:s bioekonomi, samtidigt som de återvinner restprodukter och ökar lokal cirkularitet och resiliens. De kan stödja strategierna i ReFuelEU Aviation- och FuelEU Maritime-förordningarna genom att tillhandahålla råvara för avancerad biobränsleproduktion med utgångspunkt i spjutspetsteknik som bioraffinaderier, fermentering och biogenik.

Jordbrukare som investerar i **biogasanläggningar** på gården eller i kooperativ kan återvinna gödsel, avfall och skörderester till värdefull bioenergi och rötresten.

Dessa kan i sin tur användas för att framställa **biobaserat gödselmedel** som ersätter dyra och ofta importerade och fossilbaserade gödselmedel och samtidigt bidrar till hållbarhet, energitrygghet och överkomliga energikostnader.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Påskynda **integrationen av de baltiska staternas elsystem** med de europeiska näten, inklusive stärka resiliensen hos infrastruktur och havsbaserade nät samt gränsöverskridande vätgasinfrastruktur såsom Nordic-Baltic Hydrogen Corridor, genom högnivågruppen för den baltiska energimarknadens sammanlänkingsplan.
- Fortsätta att stödja **genomförandet av prioriterade gränsöverskridande infrastrukturprojekt** i regionen, vilket också återspeglas i de motorvägar för energi som identifierats som en del av det europeiska nätpaketet, bland annat genom högnivågruppen för sammankoppling av energinäten i Central- och Sydösteuropa.
- Fortsätta att stödja **projekt av gemensamt intresse och projekt av ömsesidigt intresse med länder utanför EU**, inklusive genom FSE.
- Stödja initiativ för den cirkulära industrin, inklusive **dalar för industriell symbios och regionala bioekonomiska nav** i de östra gränsregionerna, som bygger på bioekonomistrategin.
- Stödja produktionen av **biogas och biometan**, vilket kan omvandla jord- och skogsbruksrester samt lokalt organiskt avfall till rötresten och biobaserade gödselmedel, i linje med REPowerEU:s mål och pionjörmarknaden för biobaserade gödselmedel som beskrivs i bioekonomistrategin.

²⁵ [Outnyttjad potential för förnybar energi från vindkraft, solenergi och vattenkraft.](#)

- Stödja strategiska projekt enligt **rättsakten om kritiska råvaror**, med utgångspunkt i handlingsplanen RESourceEU och regionens försörjningspotential för kritiska råvaror, genom ansökningsomgångar inom innovationsfonden och sammanhållningsinvesteringar via STEP.
- Främja de särskilda insatserna för de östra gränsregionerna inom **landsbygdspakten**, såsom nätverkande och kapacitetsuppbyggnad, för att ta itu med de unika utmaningar som dessa regioner står inför.
- Uppmuntra unga människor att satsa på jordbruk i de östra gränsregionerna genom **EU:s strategi för generationsskifte inom jordbruket**²⁶ och fortsätta att stödja utvecklingen av landsbygdsområden och jordbruket genom framtida nationella och regionala partnerskapsplaner.
- Ta itu med de viktigaste utmaningarna som turismen står inför i de östra gränsregionerna i den framtida **EU-strategin för hållbar turism**, bidra till antagandet av hållbara modeller, stärka resiliensen och återställa det internationella förtroendet genom riktade marknadsföringsinsatser.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att göra följande:

- Förbättra **energiplaneringen** genom att skapa en ram för bättre samordning av investeringsplaner som ska påskynda den gröna omställningen, resiliensen och nätintegrationen i de östra gränsregionerna.
- Ytterligare stärka energitryggheten genom att påskynda **sammanlänknings**, kapacitet för flytande naturgas och biogas, elnätens resiliens och energilagring, bland annat genom att skapa strategiska bränslereservoarer i de östra gränsregionerna, och integrera dessa investeringar i den framtida översynen av **medlemsstaternas nationella energi- och klimatplaner**.
- **Genomföra projekt för förnybar energi** och modernisera fjärrvärme i de östra gränsregionerna.
- Inkludera åtgärder för att **minska energifattigdomen** i investeringarna i **den sociala klimatfonden**, inklusive i de östra gränsregionerna, till förmån för utsatta hushåll och mikroföretag.

4. Konnektivitet – att koppla samman människor och stödja tillväxt

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har lett till en strategisk frikoppling av transportförbindelserna med Ryssland och Belarus, bland annat genom att luftrummen i angränsande länder har stängts, vilket direkt påverkar de östra gränsregionerna. Ryssland och Belarus har tagits bort från TEN-T-kartorna och gränsöverskridande förbindelser med dessa länder har nedgraderats. Stängda gränser och ekonomiska sanktioner har skapat en ny handelsdynamik som klargör vikten av att säkra starka förbindelser till internationella marknader, framför allt genom alternativa land-, järnvägs- och sjövägar.

EU har vidtagit beslutsamma åtgärder för att anpassa och stärka **TEN-T-korridorerna** och har gjort det till en prioriterad fråga att fullständigt integrera de östra gränsregionerna i EU:s inre marknad och säkerhetsram. Transportinfrastrukturen i EU:s östra gränsområden har förstärkts betydligt genom att nya korridorer har byggts som ska integrera dem ytterligare i EU:s transportmarknad samt genom att stärka den gränsöverskridande konnektiviteten med Ukraina och Moldavien.

De östra gränsregionernas anslutning till EU:s nätverk genom undanröjande av hinder och satsningar på den europeiska infrastrukturen för standardspårvidd i Baltikum och Finland utgör en strategisk investering i EU:s sammanhållning, ekonomiska resiliens och säkerhetsberedskap.

²⁶ Strategi för generationsskifte inom jordbruket ([COM/2025/872 final](#)).

Samtidigt är det lika viktigt för Europas övergripande säkerhet på den östra flanken att stärka den ekonomiska och säkerhetsmässiga resiliensen i Donau/Svarta havet och Egeiska havet.

På lokal nivå behövs tillräcklig tillgång till **kollektivtrafik och transporttjänster på begäran** för att säkerställa att människor kan nå sina jobb och offentliga tjänster i de östra gränsregionerna.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Främja **samarbetet inom infrastrukturnätverk**, med deltagande av berörda nationella förvaltningar i linje med de transeuropeiska transportnätens (TEN-T) europeiska transportkorridorer, inklusive förlängningar till Ukraina och Moldavien, samt öka kapaciteten i de baltiska hamnarna och stödja utvecklingen av järnvägskorridoren/TEN-T och militär rörlighet i nord-sydlig riktning.
- Stödja och underlätta integrationen av järnvägssystemen i de östra gränsregionerna inom ramen för TEN-T- och FSE-samarbetet, både med resten av EU och med Ukraina och Moldavien, för att förbättra militär rörlighet och säkerhet och skapa ytterligare ekonomiska möjligheter.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att göra följande:

- **Uppgradera infrastrukturen** för att öka den regionala konkurrenskraften och säkerheten, genom att prioritera goda väg- och järnvägsförbindelser med större stadscentrum, inklusive där de kan tjäna dubbla användningsområden, och genom att prioritera TEN-T-korridorer.
- Underlätta genomförandet av kritiska pågående stora gränsöverskridande projekt, såsom Rail Baltica, som är avgörande för förbindelserna och säkerheten i de östra gränsregionerna.
- Säkerställa ett snabbt genomförande av den gemensamma handlingsplanen för förstärkt samarbete inom ramen för korridoren Östersjön-Svarta havet-Egeiska havet²⁷.
- Utnyttja framtida **nationella och regionala partnerskapsplaner, FSE och Europeiska konkurrenskraftsfonden** för att säkerställa ett snabbt genomförande av TEN-T och EU:s prioriterade korridorer för militär rörlighet.
- Använda anslag från den sociala klimatfonden för att **minska transportfattigdomen** i de östra gränsregionerna, t.ex. genom investeringar i hållbar kollektivtrafik, social leasing av elbilar, kollektivtrafik, delad mobilitet och transport på begäran.

Digital konnektivitet mellan de östra gränsregionerna och resten av EU är avgörande för **ekonomisk integration, gränsöverskridande handel, kommunikation och innovation** samt för cybersäkerhet och skydd mot hybridattacker. Ändå fortsätter de östra gränsregionerna att halka avsevärt efter resten av EU, med luckor i bredbandstäckningen, långsam internethastighet, begränsat tillhandahållande av digitala offentliga tjänster och bristfällig digital kompetens. Bristerna hämmar det lokala näringslivet, begränsar tillgången till utbildning, fortbildning och hälso- och sjukvård samt försvagar gränsöverskridande samordning. Riktade åtgärder bör säkerställa tillgången till gigabit-kompatibelt bredband och 5G-täckning, även i landsbygdsområden och längs gränskorridorer, samt till kritisk infrastruktur som stomnät.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Tillhandahålla finansiering på konkurrensutsatt basis inom ramen för det **andra digitala arbetsprogrammet för Fonden för ett sammanlänkat Europa 2024–2027** för att stödja digital 5G-konnektivitet inom EU samt mellan EU och länder utanför EU, med fokus på stomnät.
- Underlätta tekniskt bistånd till myndigheter genom **Europeiska nätverket för bredbandskompetens** för att stödja utbyggnaden av fiber- och 5G-nät, och till företag genom europeiska digitala innovationsknutpunkter för att öka införandet av digital teknik.

²⁷ Samförståndsavtal om utökat gränsöverskridande samarbete inom ramen för korridoren Östersjön-Svarta havet-Egeiska havet (december 2025).

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att göra följande:

- Integrera de specifika omständigheterna i de östra gränsregionerna i sina nationella strategiska färdplaner för det digitala decenniet, och säkerställa att framtida justeringar²⁸ fokuserar på regionernas unika utmaningar och prioriteringar. Detta inkluderar förbättrad **bredbands- och 5G-täckning, säker gränsöverskridande konnektivitet och tillgång till digitala offentliga tjänster**.
- Fullt ut utnyttja faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningspolitiska program för att **överbrygga den digitala klyftan** och bidra till att skapa nya möjligheter, stärka den ekonomiska resiliensen och förbättra livskvaliteten i de östra gränsregionerna.

Gränsöverskridande samarbete har länge varit ett viktigt verktyg för att främja regional utveckling och ekonomisk tillväxt i gränsregioner. De brutna förbindelserna med Ryssland och Belarus har dock rubbat dessa samarbetsramar. Det är därför nödvändigt att undersöka alternativa territoriella samarbetsinitiativ som gör det möjligt för dessa regioner att upprätthålla och diversifiera förbindelser, hitta nya partner och skapa nya samarbetsmöjligheter.

Som en del av förslaget till den fleråriga budgetramen för 2028–2034 har kommissionen infört ett **nytt Interreg-specifikt mål för ”mer motståndskraftiga regioner som gränsar till Ryssland, Belarus och Ukraina”**²⁹. Detta förslag syftar till att ge de berörda medlemsstaterna och deras regioner full flexibilitet att utnyttja territoriellt samarbete för att ta itu med de mest angelägna utmaningarna, inklusive säkerhet och civil beredskap, avfolkning och desinformation. Samtidigt kommer regioner som gränsar till Ryssland och Belarus och som förlorade gränsöverskridande möjligheter efter att programmen med dessa två fientliga grannar avslutades att vara bättre rustade att styra om sina samarbetsinsatser västerut. För regionerna som gränsar till Ukraina kommer det nya specifika målet att möjliggöra ett ökat fokus på att ta itu med de utmanande förhållanden som för närvarande råder. Det nya specifika målet kommer också att göra det möjligt för framtida transnationella samarbetsområden att avsätta en del av sin finansiering till samarbete med Ukraina och Moldavien.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Stödja de berörda medlemsstaterna när de förbereder sina framtida Interreg-kapitel för 2028–2034, också med hänsyn till **nord-syd-samarbetet**. Om medlemsstaterna som gränsar till Ryssland och Belarus så beslutar, skulle detta kunna ta formen av ett specifikt kapitel i Interreg-planen om användning av det nya specifika målet för att främja ökat samarbete och lärandemöjligheter mellan regioner som står inför liknande utmaningar.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att göra följande:

- Fullt ut utnyttja den nyligen antagna **förordningen om ett gränsregionsinstrument för utveckling och tillväxt i EU**³⁰ för att bidra till att lösa gränsöverskridande hinder mellan regioner i den östra flanken.

5. Människor – regioner är inte starkare än sina lokalsamhällen

Människorna i de östra gränsregionerna har visat enastående styrka och anpassningsförmåga inför motgångar. Deras fortsatta motståndskraft är beroende av samhällets sammanhållning och beredskap att absorbera chocker. **Avfolkning, en åldrande befolkning och låg befolkningstäthet** medför stora utmaningar.

²⁸ Enligt artikel 8 i beslut (EU) 2022/2481 om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030 ska medlemsstaterna lämna in justeringar till sina nationella strategiska färdplaner för det digitala decenniet i december 2026.

²⁹ COM(2025) 552 final.

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/925 av den 7 maj 2025 om ett gränsregionsinstrument för utveckling och tillväxt i EU ([BRIDGEforEU](#)).

Dessutom stagnerar bostadsmarknaderna och låga säkerhetsvärden hindrar tillgången till bolån. Detta riskerar att utlösa en ond cirkel av utvandring och minskad attraktionskraft, vilket hotar motståndskraften vid EU:s östra gräns (vilket framgår av studier som genomförts av Espon, OECD och Interreg Europe).

För att motverka denna utveckling bör medlemsstaterna stärka **platsbaserat** beslutsfattande och **flernivåstyrning** och ge regionala och lokala myndigheter och civilsamhället egenmakt, samtidigt som god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen upprätthålls.

Att säkerställa **tillhandahållandet av grundläggande samhällstjänster** är avgörande för välmående samhällen i gränsregioner. Men de **lokala förvaltningarnas begränsade ekonomiska kapacitet** leder till kronisk brist på utbildnings- och vårdpersonal och försvagad infrastruktur i dessa regioner. Detta förvärras ytterligare av en åldrande befolkning och arbetskraft. Situationen kräver riktade investeringar för att säkerställa tillgång till samhällstjänster, hälso- och sjukvård, barnomsorg, långtidsvård och infrastruktur till en överkomlig kostnad. I samband med eskalerande geopolitiska spänningar har psykisk hälsa framstått som en kritisk angelägenhet, med större otrygghet, stress och depressiva symtom som utgör stora utmaningar. Nya strategier, såsom telemedicin, digitala konsultationsnav och mobila tjänster, visar stor potential att bidra till att övervinna avstånd och ge människor i avlägset belägna områden tillgång till dessa tjänster. **Socialt entreprenörskap** kan också återuppliva ekonomin och förbättra den sociala sammanhållningen³¹³².

Dessutom är många gränsregioner hem för olika minoritetsgrupper, och att främja deras integration och inkludering är avgörande för att stärka dessa områden.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Stödja skapandet av en gemenskap av yrkesverksamma i den östra gränsregionen för att utbyta bästa metoder och beredskapslösningar mellan kommuner.
- Tillsammans med medlemsstaterna undersöka hur man kan underlätta kommuners tillgång till **kritisk utrustning**, bland annat genom gemensam upphandling, t.ex. nödkommunikations- och sändningssystem, reserver av jordbruks- och livsmedelsprodukter, lokala energiprojekt och energilösningar utanför elnätet.
- Främja **samhällsledda lokala utvecklingsinitiativ**, inklusive Leader, engagera befolkningen i lokalt beslutsfattande och hitta lösningar skräddarsydda för de specifika regionala behoven, bland annat att behålla ungdomar och ge tillgång till kvalitetstjänster för alla.

En kvalificerad och anpassningsbar arbetskraft är avgörande för att de östra gränsregionerna ska blomstra. **Arbetskrafts- och kompetensbristen förblir dock hög**. Detta omfattar viktiga sektorer, såsom hälso- och sjukvård, långtidsvård, gröna industrier och den digitala ekonomin. Samtidigt rapporterar de östra gränsregionerna också ett stort antal unga människor som varken arbetar eller studerar.

Att hantera dessa utmaningar kräver **utbildning** som är bättre anpassad till den lokala arbetsmarknadens behov, med stöd av partnerskap med företag och starkare utbildning i naturvetenskap, teknik, ingenjörskonst och matematik. Att säkerställa en smidig **övergång från skola till arbete**, flexibla lärandealternativ och ett fullständigt genomförande av **ungdomsgarantin** kommer att bidra till att behålla unga talanger.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att göra följande:

- Öka yrkesutbildningen och omskolningen, bland annat via Europeiska socialfonden+ och genom att ansluta sig till EU:s kompetenspakt.

³¹ "Baltics CuRI Forum: Social Enterprise for Regional Resilience", anordnad av världsbankgruppen och kommissionen den 17–18 september in Anykščiai, Litauen.

³² Utvecklat inom ramen för CuRI Slovakien i Prešov-regionen för att öka kunskapen och medvetenheten om social ekonomi som ett instrument för att hantera lokala utmaningar och dess bidrag till utveckling och inkluderande tillväxt.

- Stärka kopplingarna mellan utbildning och arbetsmarknaden genom kompetenscentrumen för yrkesutbildning inom Erasmus+, den europeiska alliansen för lärlingsutbildning, kompetensutveckling för yrkeslärare och forskning/innovation.
- Göra det till en prioriterad fråga att **få unga människor att stanna** i de östra gränsregionerna genom utbildningsvägar till arbetsmarknaden, **program för förstagångsköpare** inom ramen för sammanhållningspolitiska program och möjlighet till lågräntelån för unga yrkesverksamma³³.
- Uppmana städer och stadsområden i de östra gränsregionerna att ansöka till den kommande utlysningen inom ramen för det **europeiska stadsinitiativet** som ska genomföra den nyligen antagna agendan för städer.
- Främja samarbete mellan kommuner, bland annat genom att **samla tillgängliga resurser** och säkerställa samhällsviktiga tjänster för invånarna.
- Stärka **medborgerligt deltagande, utbildning, volontärarbete, mediekompetens och finansiell kompetens, beredskap och gräsrotsinitiativ**, något som främjar lokal motståndskraft, ömsesidigt förtroende och social inkludering.
- Främja den socioekonomiska **integrationen av medborgare från länder utanför EU** och minoriteter i de östra gränsregionerna genom att fullt ut utnyttja EU:s finansieringsmöjligheter.

Kultur främjar förtroende för demokratiska institutioner och sammanhållning och bör förbli högt upp på den politiska agendan i de östra gränsregionerna. **Ungdomars** deltagande i beslutsfattandet bör formaliseras, medan skolor och offentliga kampanjer som riktar sig till alla befolkningsgrupper bör stärka kritiskt tänkande och mediekompetens.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Stödja **mediesektorns ekonomiska resiliens** genom programmet för medieresiliens.
- Främja användningen av småskaliga bidrag för att **hjälpa lokala icke-statliga organisationer** att upprätthålla digital kompetens och mediekompetens och för att stödja initiativ inom konst och hantverk.
- Utarbeta ett projekt för ömsesidigt lärande för att stärka elevernas medborgardeltagande och känsla av demokratiskt medborgarskap genom kultur, både inom och runt skolorna.
- Stärka insatserna för att förbättra medborgarcentrerad kommunikation och **hantera riskerna med utländsk informationsmanipulering och inblandning**, vilka är särskilt akuta i de östra gränsregionerna, bland annat genom Edmo:s nationella eller regionala nav, det nya europeiska nätverket av faktagranskare och GJP-nätverket för landsbygdssamhällen.
- Stödja **faktagranskande organisationer och lokala medier** för att stärka informationsutrymmet i frågor av särskild relevans för landsbygdssamhällen i de östra gränsregionerna³⁴.

Det fortsatta arbetet

EU:s östra gränsregioner är inte bara **grindvakter för vår säkerhet**, utan också viktiga ingångar för konnektivitet och ekonomiska möjligheter. Att stärka deras resiliens och attraktionskraft handlar inte om solidaritet, utan det är en nödvändig **strategisk investering i Europas säkerhet, framtida stabilitet, konkurrenskraft och sammanhållning**.

Säkerhet och resiliens är förutsättningar för långsiktig hållbarhet i de östra gränsregionerna. Strategiska investeringar och samordnad styrning kan bidra till att omvandla säkerhetsutmaningar till möjligheter och välbefinnande och säkerställa hållbar regional utveckling.

³³ [Modell för finansieringsinstrument och bidrag med medfinansiering från EIB-gruppen och andra för bostäder till överkomlig kostnad.](#)

³⁴ [Informationsåtgärder inom programmet för den gemensamma jordbrukspolitiken \(IMCAP\).](#)

Genom riktade insatser på europeisk och nationell nivå, fler och integrerade investeringar och starkare lokalt styre kan EU förvandla sina gränsregioner till resilienta drivkrafter för hållbar tillväxt och europeisk enhet och säkerhet.

De östra gränsregionerna befinner sig i en unik situation och har unika behov. De kommer att integreras i relevant framtida **politik och i relevanta framtida investeringar** och de återspeglas i finansieringsprioriteringar **på alla nivåer – regional, nationell och europeisk**. Detta bör innefatta riktade ansökningsomgångar och förmånsbehandling för de östra gränsregionerna.

Kommissionen kommer att fortsätta att arbeta nära nationella myndigheter och regioner för att ytterligare främja **platsbaserade strategier och flernivåstyre** som säkerställer skräddarsydda och effektiva lösningar för dessa regioner, och samtidigt utnyttja de befintliga och framtida strukturerna för genomförandet av EU-medel på bästa sätt, så att deras unika behov konsekvent tillgodoses.

Medlemsstater vars regioner är hårdast drabbade av den nuvarande säkerhetsmiljön uppmanas att erkänna dessa områdens särskilda status i sina egna **utvecklingsstrategier och sin egen utvecklingsplanering på både nationell och regional nivå, inklusive territoriellt samarbete**. I detta sammanhang bör särskilda ekonomiska resurser anslås specifikt för de östra gränsregionerna för att främja deras ekonomiska utveckling och resiliens.

Detta meddelande lägger grunden för fortsatt solidaritet och fortsatta insatser som kommer att anpassas till de framväxande **utmaningarna och möjligheterna**.

En kontinuerlig dialog är en förutsättning för att anpassa EU:s politik till nationell och regional politik, så att dessa utmaningar och möjligheter kan hanteras effektivt. För att säkerställa en systematisk uppföljning föreslår kommissionen att en **årlig politisk högnivådialog** inrättas för att diskutera EU:s politik och dess bidrag till utvecklingen och säkerheten i de östra gränsregionerna. Den första högnivådialogen äger rum den 26 februari 2026.